

Veda Popovici lucrează ca artistă politică, teoreticiană angajată și activistă pe baza unor principii și practici anti-capitaliste, anti-autoritare și comunitare. Interesele sale străbat aceste câmpuri de acțiune, concentrându-se pe practici decoloniale și feministe și pe posibilitățile materiale ale creării comunalității. Munca ei politică s-a dezvoltat în cadrul mai multor inițiative autonome, anarhiste, decoloniale și feministe: de la colectivul Bezna și Gazeta de Artă Politică până la Dysnomia și cofondarea centrului Claca și Frontului Comun pentru Dreptul la Locuire, cooperativei Macaz și Centrului Macaz Autonom. Trăiește în București.

Practici și principii
pentru o solidaritate
feministă
anti-represiune

Pagini Libere este o editură anarhistă.

Suntem un colectiv descentralizat, autonom și organizat non-ierarhic. Scopul nostru este acela de a oferi publicații (cărți, broșuri, fanzine etc.) în limba română și, uneori, în alte limbi, în ideea de a populariza și inspira viziuni și practici alternative la sistemul actual, capitalist și autoritar.

Tradiția libertară a fost întotdeauna una în care pamfletele, tipăriturile clandestine și materialele tipărite rapid și pe ascuns au circulat liber, neîngrădit. Continuând această tradiție, materialele publicate de către Editura Pagini Libere pot fi folosite, adaptate sau modificate de către oricine dorește acest lucru, însă nu cu un scop comercial. Cerem, pe cât posibil, persoanelor care folosesc materialele publicate de noi sau părți din acestea să specifice, într-o formă neintruzivă, sursa de unde au preluat materialele respective.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

Colectivul Pagini Libere este conștient de impactul ecologic al cărților în format fizic, așa că îți reamintim:

Împarte

Cu cei dragi, din familie sau comunitate, cărțile tale.

Donează

Cărțile de care crezi că nu mai ai nevoie.

Nu arunca

O carte, oricât de deteriorată, nu se aruncă niciodată.

Repară

Fă-ți timp pentru a repara o carte și dă-i șansa ca ea să lumineze mintea altor oameni.

Nu cumpăra ce nu ai nevoie

Nu cumpăra cărți doar de decor.

Cumpără numai ceea ce te interesează cu adevărat.

Au apărut deja

BROȘURI în limba:

Română

Adrian Tătăran – Panait Mușoiu

Andie Nordgren – Anarhia relațională
(introducere de *hopancarusel*)

Colin Ward – Anarhismul ca teorie a organizării

CrimethInc – Vot vs. Acțiune Directă

Cristian-Dan Grecu – Csipike – piticul comunist

Dennis Fox – Anarhism și psihologie

Necunoscut – Slogane din mai 68

Emma Goldman – Nu există Comunism în URSS

Giorgio Agamben – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate

Martin Veith – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu

Mihail Bakunin – Catehism revoluționar

Murray Bookchin – Municipalismul libertar
Robert Graham – Ideea generală a Revoluției la Proudhon

Veda Popovici – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune

Vlad Brătuleanu – Anarhismul în România

Maghiară

Giorgio Agamben – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig

Murray Bookchin – Libertărius municipalizmus

Engleză

Cosmin Koszor-Codrea – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century

Cristian-Dan Grecu – Csipike – the Communist Pipsqueak

Vlad Brătuleanu – A Brief History of Anarchism in Romania

CĂRȚI în limba:

Română

Iuliu Neagu-Negulescu – Arimania

Mihail Bakunin – Dumnezeu și Statul

Viziunile feministe din jurul nostru se îndreaptă tot mai mult către pedepsirea carcerală a ordinii patriarhale. Însă acest mod de a reacționa ne face complice la sistemele de opresiune. Evenimente recente ca tragedia Alexandrei Măceșanu au revelat o tensiune fundamentală în mișcarea feministă locală: milităm pentru mai multă pedeapsă și supraveghere sau aprofundăm practici anti-poliție, anti-pedeapsă și cu potențial abolitionist față de sistemul penitenciar?

În 2019, campania #CadeUnaCădemToate a militat pentru o critică aspră a poliției. Sub sloganul #PolițiaUcide numeroase poziționări și povești au ieșit la suprafață. Pe baza implicării mele în această campanie, am scris trei texte ce încită către o solidaritate feministă anti-represiune. Adunate în această zină, textele caută răspunsuri la întrebări legate de sistemul carceral și punitiv și dreptatea de gen: atunci când milităm pentru înăsprirea pedepselor, oare chiar acei violatori și abuzatori pe care-i țintim vor fi afectați? Oare nu e mai plauzibil să credem că sistemul de control și supraveghere, un sistem bazat pe valori patriarhale și guvernat de o logică patriarhală va folosi revendicările noastre pentru propriul său avantaj? Ce fel de loialități menținem și ce fel de complicități stărnim - intenționat sau nu? Ce face închisoarea din femeile închise pentru că s-au apărat de parteneri abuzivi? Cine profită de pe urma măririi închisorilor sau a „modernizării” tehnologiilor de supraveghere?

Pornind de la acestea, propun câteva repere care să ne ajute în găsirea unor forme de justiție tactice, strategice și utopice dacă vrem ca feminismul nostru să lupte inclusiv cu aparatul represiv de stat.

Una din modalitățile prin care putem identifica expresia acestor narațiuni dezumanizante și colonizatoare este obsesia pentru respectarea legii și implementarea mai bună a legii în România, văzută atât la o parte din clasa politică, la elita culturală, cea economică și în interiorul structurilor ONG. În fața acestei tendințe dominante, perspective ale lucrătoarelor sexuale - ce militează pentru dezincriminare - sau ale evacuărilor - ce practică ocupări ilegale - sunt strivite. Asemenea perspective sunt doar o parte mai organizată dintr-o experiență vastă și istorică a unei societăți care de secole supraviețuiește adaptând, ocolind și păcălind legea pentru a supraviețui. Mișcarea feministă trebuie să țină cont de aceste aspecte și organizarea conform unui feminism anti-represiune s-ar poziționa strategic împotriva acestor lucruri, contribuind astfel nu la mai intensă criminalizare a societății ci la consolidarea de practici de protecție, suport și prevenție în fața violențelor.

Nivelul ideologic se referă la orizontul utopic către care practicile noastre duc: dacă ceea ce facem deja s-ar întâmpla la scară largă, cum ar arăta acea societate? Orizontul utopic al unui feminism anti-represiune ce integrează principii și practici de justiție transformativă poate fi unul comunitar, anti-stat, anti-capitalist, aboliționist. Poate fi o parte din acestea sau toate la un loc. Oricum ne-am imagina lumea ideală că arată, trebuie să ne întrebăm: ce din ceea ce faci azi contribuie la asta și ce nu? Dacă ar fi să facă toată lumea ce faci eu, cum ar arăta societatea? Cu mai multe persoane în închisori unde au loc violențe extraordinare, cu un stat represiv mai dur, care supraveghează mai eficient și ne disciplinează mai prompt sau o lume mai liberă, organizată în rețele comunitare care glează violențele între noi și în care nimeni nu e dispensabil.

normele statului capitalist în care trăim? Sau oferă alte valori care protejează pe cei ce nu găsesc siguranță și dreptate altundeva?

În aceste contexte de zi cu zi putem să stabilim cu cei cu care interacționăm reguli și principii de relaționare, să ne comunicăm limitele și să negociem spațiul de confort. Și aceasta nu înseamnă impunerea unor norme: toate aceste locuri deja funcționează pe baza unor reguli însă invizibile sau abuzive - a le negocia pentru propria noastră siguranță este demn și te împuternicește.

Practici integrate - nivelul strategic și utopic

Construirea unei culturi a justiției transformative care să contribuie la transformarea radicală a societății nu este posibilă fără o dedicare de lungă durată pentru dezvoltarea acesteia. Atât timp cât vom aștepta statul să regleze conflictele interpersonale dar și alte tipuri de violență, și atât timp cât acest stat este unul complice cu capitalismul, nu vom reuși niciodată să avem parte de o schimbare radicală. Aici e nivelul strategic al practicilor noastre: narațiunea mai amplă în care se înscriu acțiunile și principiile noastre de zi cu zi.

Privind înapoi la ultimii ani, către ce cumulează acestea? cum arată justiția pe care am practicat-o? Este una în care ne bazăm pe intervenția poliției, în care milităm public pentru înăsprirea pedepselor sau una în care foarte rar am chemat poliția, fără nici o satisfacție și mult mai mult am reglat lucrurile comunitar - chiar dacă imperfect? Nivelul strategic la care acționăm este și nivelul unde interacționăm cu alte sisteme de valori, instituții și mișcări sociale. În contextul nostru local specific există tendințe și paradigme dominante de care trebuie să ținem seama, cum este hegemonia ideologiei europeniste, narațiunea orientalistă a anti-corupției sau reîntoarcerea fundamentalismului creștin în spațiul public. Și toate cele trei merg foarte bine împreună. Aspirația pentru a fi „civilizați”, „albi” și „europeni” ne face să ne considerăm niște înapoiți, necivilizați care nu pot - din motive chiar patologice - să respecte legea. Din această perspectivă, aplecarea românului către corupție vine din influențe istorice orientale (fie sovietice, fie otomane) care strică adevărata chemare creștin-europeană a populației.

POLIȚIA UCIDE. APPEL FEMINIST PENTRU O SOLIDARITATE ANTI-REPRESIUNE

Text apărut inițial în Gazeta de Artă Politică, artapolitica.ro, pe 7 august 2019

Descoperirea dispariției și a apoi a uciderii Alexandrei Măceșanu a arătat întregii țări nepăsarea și ignoranța pe care Poliția o are față de fete și femei aflate într-o situație de pericol: un lucru pe care cele mai multe din noi îl știam deja, cel mai adesea din dureroase experiențe personale. Pornind de la participarea mea în acțiunea „Cade Una, Cădem Toate” din fața Ministerului Afacerilor Interne de pe 28 iulie vă propun o conversație mai largă despre feminismul carceral și punitiv și despre ce forme de justiție căutăm.

„Cade Una, Cădem Toate”

Realizat de o alianță de mai multe grupuri feministe - **Front Feminist, Dysnomia** (din care fac și eu parte), **E-Romnja, CUTRA, Vagenta, Filia, MozaiQ, GirlUp** - protestul¹ din fața MAI a criticat aspru instituțiile de forță ale statului. Pornind de la o poziționare de solidaritate - dacă una este agresată, pentru toate este important - protestul a pus cap la cap experiențe, reflexii și îndemnuri diverse însă reunite sub umbrela unei furii anti-sexiste, solidarității feministe și criticii aspre la adresa poliției. Acțiunea a strâns peste 600 de persoane și s-a încheiat cu o spontană scriere cu sprayul pe fațada Ministerului a sloganului Poliția Ucide².

Dincolo de pur și simplu a indica o atitudine sexistă, care ne-ar limita perspectiva la o critică de comportament, furia noastră se îndreaptă împotriva patriarhatului³: un sistem tacit de valori, practici și caracteristici care identifică în mod rigid ce înseamnă să fii bărbat sau femeie și stabilește o ierarhie

1. Vezi reportajul video realizat de Nicoleta Moise pentru Colectivul cutra, „Protestul *Cade una, cădem toate!*” pe *cutra.ro*, 30 iulie 2019.

2. Vezi articolul „Am vorbit cu tipa care a scris pe Ministerul de Interne *Poliția ucide*” de Oana Maria Zaharia pe *vicc.com*, 29 iulie 2019.

3. Vezi articolul Adinei Marincea „Cade Una, Cădem Toate! Care e prețul (ne)siguranței?” pe *ro.baricada.org*, 30 iulie 2019.

fixă în care „femeia” este întotdeauna mai puțin om ca „bărbatul”. Stabilitatea și perpetuarea acestui sistem de valori se realizează printr-o bază materială în care puterea și beneficiile sunt - în general - deținute de și tranzacționate între bărbați. Iar această bază materială este păzită și reglată prin aparatul represiv de stat din care face parte și Poliția.

Vă propun ca, în loc de a solicita înăsprirea formelor de supraveghere sau mărirea pedepselor și astfel acordarea de mai multă putere acestor instituții, să explorăm formularea unei critici feministe radicale, anti-represiune la adresa statului.

1. Portretizarea lui Dincă ca un monstru local nu ne ajută cu nimic. Media a alcătuit portretul unui sadic inuman, o excepție de la regula bărbatului obișnuit. Însă a-l vedea exclusiv ca o abatere de la regulă duce către mascarea caracterului structural al problemei, de la riscurile luate de fete și femei când fac autostopul și până la dispariția atâtor femei și fete din România. Dincă, înainte de a deveni „monstrul din Caracal” și-a agresat soția, integrându-se lejer în statistica aceea care arată că cel puțin 81% din toate abuzurile de gen se petrec acasă. Cu cât îl vedem mai special, cu atât ne îndepărtăm de la o abordare în perspectivă unde a trăi zi de zi calculându-ți fiecare gest și pas este normalitatea pentru femei. În plus, aceasta duce către o diferențiere între rural și urban: mediul rural devine acest loc dezumanizat unde se întâmplă numeroase atrocități iar orașul, acest spațiu civilizat unde autoritățile centrale preiau controlul și restabilesc buna ordine. Populat cu personaje violente și abjecte, lumea rurală devine un loc al groazei al cărei locuitori sunt implicit dezumanizați.

2. Mai mult, tragedia nu indică vreo așa-zisă înapoiere românească. La fel cum Dincă nu e chiar atât de special, nici România nu e atât de unică: e suficient să ne uităm scurt în presa occidentală și să vedem sute de cazuri în ultimii ani care fac înconjurul globului, cazuri de o atrocitate și violență greu de înțeles și digerat. În acest peisaj global, nu-și mai are locul ideea cum că România este această țară înapoiată unde orice violență de orice fel e o nouă dovadă a lipsei de

Fiți alături de persoanele implicate nu doar pe parcursul procesului ci și după ce acesta s-a încheiat. Verificați împreună stadiul procesului de vindecare a persoanei vătămate și stadiul procesului de schimbare a persoanei care a agresat.

Practici integrate - nivelul tactic

Setul de pași concreți expuși mai sus poate constitui una din axele principale ale unor practici concrete de justiție transformativă - însă nu poate fi singurul element. Violențele la care suntem supuse dar și violențele pe care suntem susceptibile de a le reproduce sunt diverse și răspunsurile trebuie să fie pe măsură. O poziție feministă anti-represiune ce contribuie la consolidarea unei culturi de justiție transformativă poate opera la (cel puțin) trei nivele diferite: tactic, strategic și utopic sau ideologic. Nivelul tactic este cel de intervenție imediată în care ne organizăm pentru a stopa o violență sau a cere responsabilizarea persoanei care a făcut violența. Uneori putem avea capacitatea și resursele de a răspunde just, comunitar și fără să chemăm poliția. Alteori însă nu. Acest lucru nu ar trebui însă să ne oprească să ne menținem aceleași principii - ci mai degrabă să admitem că într-o anumită situație nu am găsit altă modalitate de intervenție decât chemând poliția: să admitem că atât chemarea poliției cât și organizarea către trimiterea cuiva la închisoare nu pot constitui soluțiile noastre! Aceste măsuri vor duce la producerea a mai multă violență - însă dacă aceasta este singura modalitate de a ne salva pe noi și cele dragi, trebuie să recurgem și la aceasta.

Tot la nivelul tactic putem implementa principii simple și apoi din ce în ce mai sofisticate în spațiile în care trăim. Acasă este considerat din start un spațiu sigur dar de fapt acolo se petrec cele mai multe violențe de către cunoscuți așa că să ne zbatem pentru a avea cămine sigure e o luptă foarte importantă și necesară. Pe lângă spațiul de acasă, poate avem posibilitatea creării de siguranță acolo unde muncim sau ne relaxăm: acestea pot fi recalibrate pentru a fi spații sigure de poliție, rasism, sexism și homofobie. De exemplu dacă faci parte dintr-un grup care ține un bar, care sunt măsurile de siguranță pe care le aplicați? Reproduc

să se vindece? În același timp, este important ca această persoană să nu fie presată de către grup să preia responsabilități pe care nu le dorește. Până la urmă dreptatea este un țel colectiv nu doar al unei persoane.

Asumați-vă responsabilitatea a ceea ce s-a întâmplat și a consecințelor ce decurg din aceste acte. Acesta e un pas fundamental pentru toate persoanele implicate: asumarea responsabilității agresiunii de către agresor, recunoașterea și exprimarea daunei de către persoana vătămată, asumarea de către toți a consecințelor ce vor decurge din proces.

Asigurați-vă că există un spațiu afectiv și concret în care persoana care a creat violența își poate asuma responsabilitatea și se poate angaja la schimbare și compensare. Justiția transformativă pleacă de la principiul că nimeni nu e dispensabil așa că persoanei care a agresat trebuie să i se ofere spațiul în care să devină cineva responsabil și din nou iubit și respectat în comunitate.

Înțelegeți cauzele adânci, structurale ale violenței. Uneori o violență poate veni din motive aparent individuale (orgoliu, dorință de putere, etc), alteori este evident rezultatul unor evenimente dincolo de individ (traume, nevoi economice, etc). Dacă însă credem că oamenii nu sunt niciodată răi pur și simplu, întotdeauna există o explicație structurală a celor întâmplate. Poate o vedem imediat sau nu, dar procesul colectiv ne va aduce către o înțelegere mai profundă, mai întrupată a felului în care funcționează sistemele de opresiune.

Admite, compensează, schimbă. În acest pas, persoana care a produs violența admite ferm ceea ce a făcut și, pentru că nu e suficient să spui că-ți pare rău, această persoană își asumă consecințele compensării persoanei vătămate. Această compensare poate veni în forme diverse și trebuie stabilită tot colectiv prioritizând nevoile persoanei vătămate. De asemenea, persoana care a agresat își ia angajamentul că se va schimba, prezentând pași concreți și realiști prin care va face această schimbare.

civilizație. În schimb, putem mai degrabă citi în orice tip de violență o manifestare a capitalismului, imperialismului sau patriarhatului, conectându-ne cu alte lupte asemănătoare⁴. Să nu uităm că, până la urmă, tăierea transportului public în zonele rurale - lucru care împinge mii de adolescenți să facă autostopul, ca Alexandra - face parte din abandonul lumii rurale de către stat în neo-liberalismul post-socialist.

3. Poliția nu a dat-o în bară, asta e normalitatea. Instituțiile Poliției și Jandarmeriei sunt structuri ce cultivă și reproduc o cultură machistă, abuzatoare. Variantele de masculinitate (pentru că nu toate sunt la fel) care produc violență consecvent și se bucură de privilegii pe baza acestei violențe le găsim sub eticheta de masculinitate toxică. Iar masculinitatea toxică nu plutește pur și simplu eteric prin aer, ci este învățată, aprofundată și menținută. În primul rând se învață de către copii și apoi este aprofundată de adolescenți și tineri în diverse structuri sociale și instituții cum este Poliția și Jandarmeria. Aici persoanele care se înscriu învață că să fii bărbat înseamnă să folosești violența și agresiunea, să impui autoritate și să ascuți de autoritate. Oamenii sunt distribuiți în poziții fixe pe o ierarhie rigidă: sus e elita guvernării civice și militare și undeva la baza acelei ierarhii găsim oamenii săraci, persoanele queer și Roma și fetele de 15 ani. Pornind de aici, putem cere MAI-ului, de exemplu, date oficiale privind câți dintre agenții lor au plângeri pentru violență domestică sau abuz în serviciu pe termeni de gen.

4. Poliția Ucide. Jandarmeria Ucide. De la oameni omorâți în secțiile de poliție cum a fost cazul lui Daniel Dumitrache⁵ și până la abuzarea constantă a lucrătoarele sexuale⁶ de către polițiști și jandarmi, Poliția Ucide. Ignoranța arătată de agenții care au răspuns apelului Alexandrei ține de un mod intim de

4. Cum este mișcarea globală #NiUnaDiMenos.

5. Mai multe detalii despre uciderea lui Daniel-Gabriel Dumitrache zis „Dinte” la secția de poliție 10 în februarie 2014 poți afla din investigația lui Ștefan Mako, „Procesul” pe *casajurnalului.ro*. Vezi și punerea în scenă a omorului în piesa de teatru „Voi N-ați Văzut Nimic” de Alex Fifea și David Schwartz (2015).

6. Vezi „Ancheta privind practicile abuzive asupra femeilor implicate în prostituție / lucrătoarelor sexuale” de ARAS, Carusel și Apador-CH din 2012 și accesibil pe *carusel.org*.

funcționare al instituției care este profund sexist și rasist. Ca feministe, practica și opțiunile noastre ideologice funcționează cel mai bine atunci când se suprapun cu alte lupte și solidarități. Fie că ne gândim la un feminism intersecțional, fie unul anti-capitalist, decolonial, anti-rasist sau queer sau toate acestea la un loc, feminismul împletit cu alte poziții radicale ne oferă perspectiva unei critici vizavi de dimensiunea represivă și de supraveghere a statului. În acest context, este vital să revendicăm un feminism anti-rasist și în solidaritate cu lucrătoarele sexuale, fără negociere⁷. De fiecare dată când scriem pe o clădire sau strigăm la un protest „Poliția Ucide” și „Gabori criminali” să o facem cu inima la toate aceste nedreptăți.

5. Complicitatea Poliției cu alte structuri de abuz și exploatare e reală. Dispariția Alexandrei a readus pe agenda publică gravitatea și acuitatea traficului de persoane din România. Mai mult, a arătat că pentru ca acest trafic să aibă loc, e nevoie de complicitatea Poliției și a autorităților. Fie că e secția locală, inspectoratul sau vama, răpirea și transportarea a zeci de femei în afara granițelor nu poate fi posibilă fără participarea acestor instituții. Și, după cum a arătat și cazul Alexandrei, colaborarea locală dintre secțiile de poliție și rețelele de tip mafiot este ceva banal și bazat pe aceași „băiețeală” ce menține „buna-ordine” și la guvern.

6. Împotriva suplimentării numărului de agenții și a măririi instituțiilor represive: mai multă poliție nu ajută, dimpotrivă. Mișcarea anti-corupție și perspectiva sa de dreapta, care cheamă la o mai intensă supraveghere și pedepsire a infractorilor, a schimbat profund discursul local vizavi de legalitate și stat polițienesc. Abordarea lor, chiar dacă la început era despre politicieni corupți și felul în care aceștia manipulează sistemul pentru a scăpa, a ajuns rapid să fie despre întreaga societate românească, de la mic la mare. Anti-corupții și a lor Revoluție a Luminii criminalizează pe oricine care încalcă legea într-o societate care de secole așa a supraviețuit: adaptând legile la nevoile noastre.

7. Alături de organizația E-Romnja (e-romnja.ro/) și SexWorkCall (facebook.com/swcro/).

cu care împărtășești: valori, un sentiment de apartenență, anumite resurse (deci există o bază materială a comunității voastre) și a cărei scop este să îmbunătățească viața persoanelor membre. O asemenea comunitate are un caracter de entitate colectivă adică e mai mult decât suma membrilor: ideile voastre și lucrurile care le puteți realiza împreună sunt mai mult decât ar putea fiecare dintre voi. Nu toată lumea are acces la o comunitate. În capitalism, atomizarea și individualismul sunt esențiale pentru o bună funcționare a exploatării. Așa că lupta pentru construirea și menținerea unei comunități se desfășoară în condiții potrivnice, însă este foarte necesară.

Aveți aceleași valori? Spuneam mai sus că e nevoie de o comunitate în care persoanele membre împărtășesc aceleași valori. Înainte să începeți un proces de justiție transformativă, trebuie să revedeți definițiile pe care atât persoana vătămată cât și cea care a produs violența le aveți despre libertate, liberă exprimare, siguranță, violență. Doar pe o bază comună a acestor idei puteți clădi o practică de transformare și vindecare, mai precis doar reaffirmându-vă angajamentul pentru auto-determinare și împuternicire se poate merge mai departe.

Angajați-vă într-un proces colectiv de dreptate și vindecare. Procesul de transformare este unul neapărat colectiv. E nevoie de mai multe persoane din comunitate să aibă disponibilitate de a investi timp, resurse și muncă emoțională în acest proces: minim două și maxim zece. Distribuirea de roluri de facilitator sau mediator pot fi utile. De asemenea, în acest pas țineți seama dacă există printre voi persoane a căror sănătate mintală este afectată și stabiliți împreună parametrii prin care aceasta poate explica dar nu scuza cele întâmplate.

Așezați nevoile persoanei vătămate ca prioritate în procesul colectiv fără să o faceți responsabilă pentru coordonarea acestui proces. E necesar să învățăm să ascultăm care sunt nevoile persoanei vătămate pentru a nu se mai simți rănită, jignită, umilită, etc. sau ce e nevoie să se întâmple pentru ca această

Pași concreți

În experiența mea ca membră a colectivelor Macaz, Dysnomia, FCDL, Claca și Biblioteca Alternativă am luat parte la numeroase intervenții ce ținteau crearea unui tip de dreptate comunitară față de violențe ce au avut loc în comunitate. Nu întotdeauna acestea au fost eficiente sau pe cât de liberatoare ne-am fi dorit - însă tipul acesta de practică colectivă se îmbunătățește doar cu timpul, acumulând experiență și încredere reciprocă. Cele scrise mai jos sunt inspirate din această experiență și din educația cu alte tovarășe și tovarăși pe marginea unor texte²⁷ și experiențe similare.

Pașii descriși mai jos pot avea loc cel mai bine în întâlniri succesive în care se discută. Aceste întâlniri nu ar trebui să fie mai lungi de trei ore și asigurați-vă pauze și spații în care cineva dintre voi se poate retrage puțin în singurătate. Scopul unui proces de justiție transformativă nu e să prindem și să-l încolțim pe răufăcător, ci să-l aducem înapoi în stadiul în care-l iubim și respectăm. În plus, pașii de mai jos sunt orientativi și pot fi adaptați nevoilor și condițiilor unui context specific.

Care ți-e comunitatea? Practicile de justiție transformativă sunt întotdeauna colective, de aceea pentru implementarea lor e nevoie de un context comunitar. Defnirea comunității însă nu este simplă. Poate fi grupul de persoane de care ești cea mai apropiată, poate include familia biologică sau nu, poate include vecini și colege de apartament, poate include oameni cu care muncești. În contextul acestui articol propun defnirea comunității ca un grup de persoane care pot fi numite (deci nu sunt ipotetice, cum e în cazul națiunii)

27. Vezi nota 20 și 24, și INCITE!, „Community Accountability Working Document”, *incite-national.org*, accesat la <https://incite-national.org/community-accountability-working-document/> 2003, Zehr Institute for Restorative Justice, *Transformative Justice. YouTube*, <https://www.youtube.com/watch?v=sFXDo-qvh8k> Accessed 24 Sept. 2019., Chrysalis Collective. *Beautiful, Difficult, Powerful: Ending Sexual Assault Through Transformative Justice*. <https://batjc.wordpress.com/resources/2018-tj-study-readings-and-media/>, 2011, Accessed 24 Sept. 2019. Și resurse mai complete: Bay Area Transformative Justice Collective. *Transformative Justice Study Readings - Google Drive*. <https://drive.google.com/drive/folders/0B8VSo1wLKSaUHRDNy02NHNVeTg>. Accessed 25 Sept. 2019.

Patologizând descurcăreala și șmecheria balcanice, infractorul nu mai e politicianul ci întreaga țară și desigur, e întrupat în special de oamenii cei mai săraci. În acest peisaj, Viorica Dăncilă își prezintă feminismul carceral, în care autoritatea și puterea femeilor parte din elite va pune ordine într-o lume sexistă. Astfel se creează complicitatea femeilor din clase privilegiate cu statul polițienesc și împotriva celor mai vulnerabili.

8. Pedepsa nu e soluția. Feminismul carceral⁸ înseamnă a-ți fundamenta lupta pe forme mai eficiente de supraveghere, acuzare și încarcerare. De la mărirea pedepselor și până la castrarea chimică, istoria ne învață că acest feminism ajunge să fie complice la expansiunea sistemului de închisori. În multe state occidentale unde acest lucru s-a produs, sistemul nu asigură siguranța populației ci ajunge să încarcereze sute de mii de oameni nevinovați, să destrame comunități și să livreze mână de lucru ultra-ieftină corporațiilor. Astfel că atunci când milităm pentru înăsprirea pedepselor trebuie să ne întrebăm: oare chiar acei violatori și abuzatori pe care-i țintim vor fi afectați? Oare nu e mai plauzibil să credem că un sistem bazat pe valori patriarhale și guvernat de o logică patriarhală va folosi revendicările noastre pentru propriul său avantaj? Și aici mă gândesc în special cum înăsprirea pedepselor poate fi atât de ușor folosită pentru a controla și disciplina și mai mult comunitățile rome și sărace.

9. Nici o mai „bună” profesionalizare a instituțiilor represive nu ne va ajuta. Polițistul profesionist e un mit creat de hollywood. Toți acei agenți fini, sensibili și inteligenți - detectivii - din filmele și serialele americane nu au legătură cu realitatea. Oameni învățați cu autoritatea și violența, cu abuzul și puterea nu se vor transforma ca prin minune în urma câtorva cursuri în eroii din CSI. Dacă au mai multă școală, asta nu-i face mai puțin sexiști sau rasiști pentru că un sistem făcut după principii patriarhale nu poate lucra pentru noi. În paradigma tehnocratică ce se întâmplă, de fapt, este intensificarea puterii în mâinile unei elite ultra-educate, profesionalizate. Astfel aparatul de guvernare devine și mai

8. Un articol bun de introducere este cel semnat de Victoria Law, „Against Carceral Feminism” (2014), accesibil pe *jacobin.com*.

greu de accesat de către oamenii de rând, distrugându-se astfel orice vagă urmă de caracter democratic. Vă mai amintiți cum ne-a „salvat” tehnocrația lui Cioloș după tragedia de la Colectiv?

10. Împotriva stării de excepție. Încă din prima zi a dispariției Alexandrei, autoritățile au încercat să manipuleze evenimentul spre beneficiul lor. Mai îngrijorătoare decât abjectele tentative de a câștiga puncte electorale este întreținerea unei stări de surescitare și scandalizare, un haos afectiv și ideologic unde acțiunile reale ale guvernării sunt bine mascate. Furia și scandalul bine îndreptate duc la schimbare socială și organizare politică radicală - agitația creată de guvernare și de media, din contră, este mai degrabă întreținerea unei stări de șoc. Și terapia pentru șoc social sau economic înseamnă, de cele mai multe ori, exact înăsprirea supravegherii și a controlului. De la exemplele locale cum este tragedia de la clubul Colectiv și până la evenimente din alte țări cum a fost atacul asupra redacției Charlie Hebdo, statul se folosește de tragedii care șochează societatea pentru a impune o stare de excepție, formală sau nu, în care regulile democratice nu se prea mai aplică.

11. #ACAB-ul feminist. Nici o viziune ideologică nu poate fi de sine stătătoare, fără să implice alte poziții. Spus altfel, de exemplu anti-capitalismul pur nu există, ci este mereu împletit cu alte poziții ideologice sau practici. La fel și feminismul: nu putem lupta pur și simplu împotriva patriarhatului și a ierarhiei de gen ci vom avea complicitățile și solidaritățile noastre. Din perspectiva mea și a luptelor din care fac parte, aceste solidarități feministe sunt în termenii anti-rasismului, a luptei pentru justiție locativă, a anti-capitalismului. De aici vă propun să reflectăm astfel: un feminism care încurajează înăsprirea pedepselor, intensificarea supravegherii și investiția statului în aparatul represiv și de pedeapsă este un feminism complice cu ce și solidar cu cine? Unde-i sunt loialitățile? ACAB - *All Cops Are Bastards*, unul din favoritele sloganuri ale stângii radicale e folosit adesea în culturi de ultras destul de machiste. Haideți să îl

militar, serviciile de supraveghere și informații. Dimensiunea represivă este considerată una din principalele forme prin care elitele păstrează status quo-ul, își protejează averile și mențin sisteme sociale formale sau nu de exploatare. Diferențierea între dimensiunea represivă și cea socială a statului devine fundamentală pentru a înțelege ce trebuie eliminat și ce poate fi reformat, transformat. În plus, doar așa putem înțelege în mod critic dinamica dintre cele două dimensiuni ale statului: cum pe cine criminalizează partea represivă devine subiectul vulnerabil al părții sociale. Și astfel ambele părți pot fi complice la producerea sărăciei și precarității.

Originar din comunități radicale feministe, queer, anti-capitaliste și anti-rasiste din SUA, termenul de justiție transformativă indică de fapt nenumărate moduri de a face dreptate practicate în comunități marginale din multe colțuri ale lumii și la lucru de foarte mult timp. În contextul nostru local, practici deja existente care pot fi revendicate, aprofundate și extinse de justiție transformativă includ rețele de femei pentru intervenții în cazuri de violență domestică, rețele de suport emoțional și material între femei și rude pentru a-și putea părăsi partenerul violent sau izolarea și intervenția directă asupra abuzatorului în context comunitar.

Toate știm de la mamele și bunicile noastre povești de ajutor reciproc, intervenție și stopare a unor parteneri, colegi sau tați abuzivi - acasă sau la locul de muncă, în mediul urban sau rural. Cunoașterea vehiculată de femei legată de persoane abuzive, denumită de cele mai multe ori în mod sexist „bârfă”, este o formă de protejare reciprocă și prevenire a violențelor viitoare. Toate acestea formează o cultură de protejare și susținere, prevenție și justiție alternativă sistemului judiciar și vine din experiența istorică și concretă, întrupată a milioane de persoane care știu că sistemul judiciar nu le va rezolva problemele, ba, poate mai rău, le va aprofunda. Un feminism anti-represiune ce încorporează această cultură și o aprofundează pentru realizarea justiției transformative se poate croi pe această experiență colectivă locală și istorică care ne arată că nu putem avea încredere în stat, în special în dimensiunea sa represivă.

est-european sunt semi-periferii ale lumii capitalismului global considerate mereu insuficient de civilizate și emancipate. „Înapoierea” acestora este „tratată” prin întărirea sistemului represiv, a supravegherii și criminalizării. Și acest lucru se întâmplă în contextul local inclusiv la nivelul mișcărilor sociale: de la #Rezist și până la o parte din mișcarea feministă, vedem în ultimii trei ani o înmulțire a apelurilor pentru mai multă supraveghere și a revendicărilor pro-pedeapsă. Nu doar că aceste forme de organizare importă necritic practici activiste occidentale neținând seama de practici locale, ele preiau și întăresc narațiunea auto-denigratoare a societății noastre ca una înapoiată, fără cultură de rezistență și care trebuie disciplinată pentru a se conforma standardelor de cetățenie occidentală. Date fiind aceste condiții, în mișcarea feministă devine urgent să discutăm forme alternative de a face dreptate, definiții alternative ale justiției.

Ce este justiția transformativă?

Justiția transformativă este un tip de justiție²⁶ - set de practici și principii cu scopul realizării dreptății - alternativă celei sistemului judiciar (deci justiției statale) prin care un act de violență este abordat în mod comunitar, cu accentul pe nevoile părții vătămate și având în vedere cauzele structurale ce au dus la comiterea violenței. Astfel se caută transformarea atât a persoanelor implicate cât și a condițiilor ce au dus la producerea violenței. În abordările justiției transformativă, persoana ce produce violența nu este demonizată și se caută moduri prin care aceasta își poate asuma responsabilitatea răului creat fără producerea a mai multă violență.

În justiția transformativă, sistemul judiciar în amplexarea sa - de la direcții și agenții de investigație și incriminare și până la tribunale și închisori - este considerat o parte fundamentală din dimensiunea represivă a statului. Aceasta mai include instituțiile de control civil (Poliția și Jandarmeria), armata și sistemul

26. A nu se confunda cu justiția restaurativă. Aceasta poate avea principii similare însă rareori adresează cauzele structurale ale violenței sau rădăcina problemei. Justiția restaurativă în multe contexte a fost apropiată de către structuri normative pentru a oferi o față mai „umană” unui sistem carceral supra-aglomerat, sub-finanțat și abuziv.

revendicăm de pe o poziție radicală, feministă ce vede complicitatea profundă a polițiștilor cu patriarhatul.

12. Solidaritate și nu pedeapsă. Ca activiste, știm foarte bine că avem energii și resurse foarte limitate. Tactic, putem decide că merită să negociem cu MAI-ul educarea polițiștilor, aplicarea pedepselor pentru hărțuire sexuală sau implementarea brățărilor. Îndemnul meu este să ne întrebăm: oare nu merită mai degrabă să dedicăm timpul și energia investite în acele tactici către aprofundarea construirii de rețele de solidaritate, programe educaționale anti-sexiste și anti-rasiste și comunități puternice de ajutor reciproc? O parte din aceste lucruri le facem deja și din această perspectivă vă invit să aruncăm o privire proaspătă asupra ce înseamnă statul carceral: câți oameni ajung acolo din lipsa unei locuințe? Câte persoane sunt nevinovate? Ce face închisoarea din femeile închise pentru că s-au apărat de parteneri abuzivi? Cine profită de pe urma măririi închisorilor sau a „modernizării” tehnologiilor de supraveghere?

Acesta este un apel pentru o solidaritate feministă anti-represiune ce se detașează de feminismul carceral și pentru care a scris „Poliția Ucide” pe fațada MAI e doar începutul.

rasială albă. Cu alte cuvinte, persoanele ce istoric au luptat de pe o poziție feministă pro-pedeapsă sunt persoane cu acces la cetățenie, persoane ce dețin putere economică, politică și socială - persoanele pe care poliția chiar le protejează.

În contextul creșterii militarizării și diminuării statului social în statele occidentale din cauza capitalismul neo-liberal, mișcări feministe și LGBT sunt în mod consecvent interpelate pentru a deveni complice la aceste violențe structurale. Acestea oferă narațiuni-pretext ce pot fi manipulate de către putere împotriva imigranților și pentru intervenții militare, etc. Atunci când narațiuni despre protejarea femeilor și persoanelor queer sunt manipulate în acest fel, aceste mișcări devin implicate în acțiuni cu consecințe pe care nu le-au dorit²³.

Sunt însă forme mai intenționale ale acestei complicități: atunci când vedem elite politice și economice ce dețin atât averi cât și monopolul violenței legitime luând partea „victimelor” femei sau LGBT e vorba de o poziționare asumat carcerală în care corpurile femeilor și corpurile queer sunt integrate națiunii capitaliste. Aceste forme de cooptare sunt denumite fem-naționalism²⁴ și homonaționalism²⁵ și se revendică de la istorii distorsionate ale femeilor și persoanelor queer. Violența istorică pe care statul, capitalismul și colonialismul le-a aplicat acestora este minimizată și uitată iar aceștia devin cetățeni „normali”, „egali” și „civilizați” - însă chemați să fie complice la violența împotriva unei alte forme de alteritate: imigranți, non-creștini, non-albi, muncitori, etc.

În ambele situații de mai sus, critica feminismului carceral trebuie făcută (și) de pe o poziție situată geo-politic: contextul local românesc și cel regional

23. Mai multe despre consecințe nedorite vezi în Nancy Whittier. „Carceral and Intersectional Feminism in Congress: The Violence Against Women Act, Discourse, and Policy”. *Gender & Society*, 30(5), 791–818.r, N. 2016.

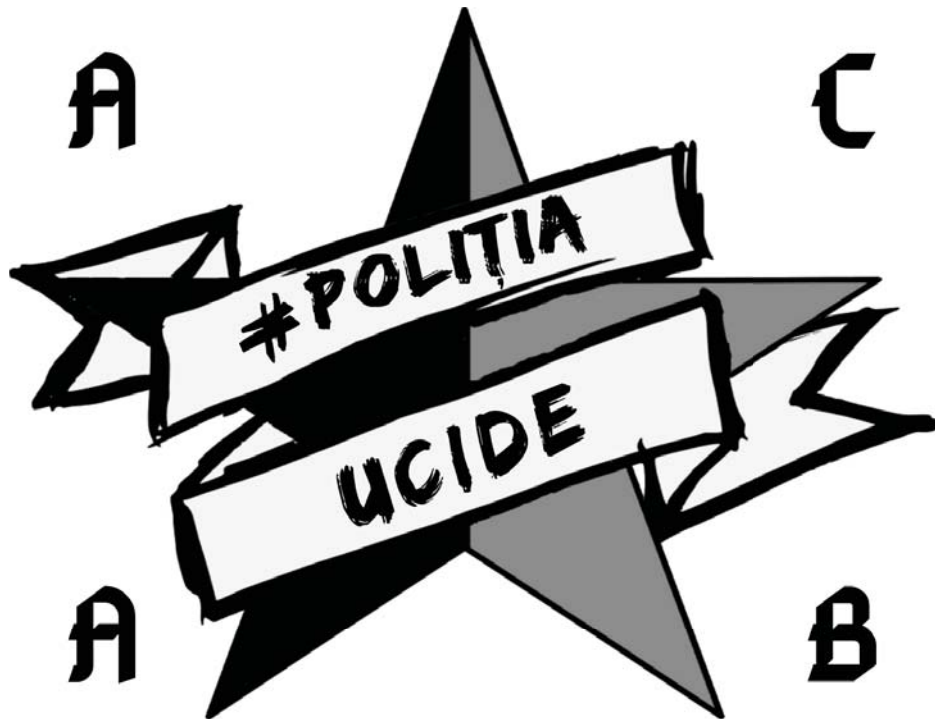
24. Despre folosirea termenului de fem-naționalism în context vezi Nadija Samour și Melanie Brazzell „Transformative Justice - Jenseits von Polizei Und Gefängnis”. *Media CCC*, 2019, <https://media.ccc.de/v/content18-10-transformative-justice-jenseits-von-polizei-und-gefngnis#t=98> Accesat 25 Sept. 2019.

25. Despre homonaționalism vezi Colectivul Dysnomia. „În față gardu’ și-n spate leopardu’. Sau ce este pinkwashing și cum să-i rezistăm”, *Cutra*, 2018, <http://cutra.ro/in-fata-gardu-si-n-spate-leopardu-sau-ce-este-pinkwashing-si-cum-sa-i-rezistam/>, Accesat 5 Oct. 2019.

#CADEUNACĂDEMTOATE
ALIANȚE, COMPLICITĂȚI ȘI VIITORUL UNEI JUSTIȚII FEMINISTE ANTI-REPRESIUNE

Text finalizat pe 25 septembrie și apărut inițial în nr. 2 al revistei feministe

CUTRA. (cutra.ro / FB & Insta: @revistacutra)

Acțiunea

Pe 29 iulie, ne adunam în fața Ministerului Afacerilor Interne indignate și furioase pentru violența prin care trecuse Alexandra Măceșanu. Denumită în media simplu „cazul Caracal”, tragediile răpirii, violării și omorării Alexandrei Măceșanu și a dispariției Luizei Melencu au fost cu atât mai dureroase și revoltătoare cu cât au arătat indiferența Poliției și senzaționalismul presei cu privire la violența de gen. Întârzierea intervenției Poliției în ciuda apelurilor telefonice ale lui Măceșanu a revoltat întreaga societate arătând complicitatea Poliției la violența asupra femeilor. Reprezentarea media senzaționalistă ce miza pe efectul de șoc a contribuit mai mult la umilirea și dezumanizarea părților implicate în tragedie decât a conștientizării unei probleme structurale atât în instituțiile statului cât și în societate: normalizarea violenței asupra femeilor.

Sub sloganul #CadeUnaCădemToate, protestul din fața MAI a reunit sute de persoane indignate la fel ca noi la adresa celor întâmplare, la complicitatea Poliției și ignoranța autorităților. Pozițiile luate la protest au arătat că trebuie să considerăm cazul Măceșanu vârful iceberg-ului și nu un eveniment izolat.

Alianțe și despărțiri

#CadeUnaCădemToate este o campanie organizată de o alianță de grupuri feministe cu diverse poziționări politice și viziuni ideologice: Front Feminist, Dysnomia (din care fac și eu parte), E-Romnja, CUTRA, Vagenta, Filia, MozaiQ, GirlUp. Reunite sub ideea acțiunii împotriva ordinii patriarhale, grupurile implicate au perspective diverse cu privire la rolul poliției și al forțelor de ordine în lupta feministă. De la a vedea ca potențiale aliante, ce pot oferi

protecție și pedeapsă până la a le considera parte din problemă, instituții ce perpetuează violența în general și cea de gen în special. Mai mult, aceste diferențe de poziționări se extind și asupra sistemului de justiție și a considerării pedepsei, supravegherii și încarcerării ca soluții la stoparea violenței de gen și protejarea femeilor ce trec prin aceasta.

A înțelege supravegherea, disciplinarea și pedepsa ca unelte și tactici pentru protejarea femeilor este tipică feminismului carceral. Viziunea asupra justiției a acestui tip de feminism este una în care statul, prin aparatul său represiv - Poliția, Jandarmeria, SRI, închisori, etc. - este un aliat în lupta împotriva ordinii patriarhale. Statul, din această perspectivă, oferă resurse, unelte și infrastructuri care pot servi creării unei lumi eliberate din patriarhat. Confundând ideea de securitate (garantată de stat) cu ideea de siguranță (a-ți preserva bunăstarea fizică și psihologică), feminismul carceral susține monopolul asupra violenței legitime deținut de stat. Apărut în occident, acest tip de feminism este strâns legat de o poziție de clasă privilegiată și de o identitate rasială albă. Cu alte cuvinte, persoanele ce istoric au luptat de pe o poziție feminină pro-pedeapsă sunt persoane cu acces la cetățenie, persoane ce dețin putere economică, politică și socială - persoanele pe care poliția chiar le protejează.

În procesul negocierii acestor poziții, discuțiile deschise în cadrul alianței noastre pornesc de la întrebări ca: atunci când milităm pentru înăsprirea pedepselor, oare chiar acei violatori și abuzatori pe care-i țintim vor fi afectați? Modelul închisorii oare ne dă înapoi bărbați care respectă femeile? Oare nu e mai plauzibil să credem că un sistem bazat pe valori patriarhale și guvernat de o logică patriarhală va folosi revendicările noastre pentru propriul său avantaj?

Împotriva unui feminism civilizată și alb, feminismul carceral

În contextul nostru local, exponenta cea mai vizibilă a unui feminism carceral a fost Viorica Dăncilă. Auto-erijându-se în politiciană care trebuie să apere femeile de violența unor bărbați barbari, prim-ministra a făcut presiuni pentru desfășurarea unui referendum cu scopul înăspririi radicale a pedepselor

Răspunsul mai lung este însă mult mai complicat și trebuie să începă de la principiul că dacă ești ținta unei violențe de clasă, gen, rasializare etc trebuie să faci orice ca să-ți salvezi viața. Și uneori asta poate însemna să-ți iei un risc și să chemi poliția, chiar dacă știi foarte bine cât de rasistă, sexistă și homofobă este aceasta. În acest articol, „chematul poliției” însă se referă la mai mult decât un denunț. Reprezintă un set de practici prin care denunțul este considerat forma prioritară de a face dreptate. Este a considera Poliția (sau vreo altă instituție represivă) un aliat, o entitate făcută să te protejeze. De aceea diferențierea pe care o fac nu este între persoanele care sună la Poliție și cele care nu o fac, ci între cele care se simt umăr la umăr cu acestea și persoanele pentru care Poliția nu poate fi niciodată garantul siguranței.

Din această perspectivă, complicitatea Poliției la abuzuri și violențe de gen a arătat nu necesitatea „îmbunătățirii” instituției, ci urgența consolidării unei culturi și chiar infrastructuri solidare de intervenție, prevenție și dreptate alternative sistemului judiciar. Pentru anumite poziționări însă, complicitatea Poliției a fost interpretată ca un semn că instituția trebuie întărită și îmbunătățită, asigurând o nouă narațiune pentru feminismul pro-pedeapsă sau feminismul carceral.

Complicitățile feminismului carceral

Feminismul carceral este o serie de principii și practici care consideră statul, prin aparatul său represiv - Poliția, Jandarmeria, SRI, închisori, etc. - **un aliat** în lupta împotriva ordinii patriarhale²². Din această perspectivă, statul oferă resurse, unelte și infrastructuri care pot servi creării unei lumi eliberate din patriarhat. Confundând ideea de securitate (garantată de stat) cu ideea de siguranță (a-ți preserva bunăstarea fizică și psihologică), feminismul carceral susține monopolul asupra violenței legitime deținut de stat. Apărut în occident, acest tip de feminism este strâns legat de o poziție de clasă privilegiată și de o identitate

22. Elizabeth Bernstein. “Militarized Humanitarianism Meets Carceral Feminism: The Politics of Sex, Rights, and Freedom in Contemporary Antitrafficking Campaigns.” *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol. 36, no. 1, Sept. 2010, pp. 45–71.

și resurse de către instituții, guverne, corporații etc. Practicile de justiție transformativă pot fi aplicate într-o oarecare măsură și la acest tip de violență însă mai degrabă se pot integra justiției redistributive radicale (redistribuirea averilor celor puțini și bogați către cei mulți)²¹.

Dincolo de aplicabilitatea în contextul mișcării feministe, propunerile de aici pot fi extinse și asumate și în alte mișcări, devenind parte dintr-o viziune mai largă anti-represivă.

**Dar mai întâi, să răspundem la întrebarea:
Până la urmă, chemăm sau nu Poliția?**

Răspunsul scurt la întrebarea aceasta este nu. Nu chemăm poliția, nu dăm socoteală la jandarmerie. Și asta nu dintr-un mof, ci pentru că aceste instituții sunt croite pe principii ierarhice, autoritare, rasiste, patriarhale. Pentru acestea, orice corp ce nu corespunde fizic sau comportamental standardelor de „cetățean respectabil”, standarde croite după norme occidentale, este suspect. Aceste structuri sunt în mod fundamental gardienele elitelor politice și economice și nu ne putem aștepta să acționeze în beneficiul celor din afara ariei de aliați a acestor elite.

Avem nevoie să integram în practicile noastre feministe realitatea simplă că într-o proporție covârșitoare, chematul poliției nu te ajută prea mult dacă ești o persoană marginalizată istoric - femeie, persoană non-binară, persoană romă, imigrantă, săracă, etc. În plus față de aceste riscuri, dacă reclami o persoană cu putere și influență, cum ar fi un polițist, patron bogat, politician, profesor universitar, etc. poate fi mult mai rău pentru tine. Aceste realități sunt bine-cunoscute atât de femei cât și de persoane romă, imigrante, precare ș.a. Este și realitatea pe care apelurile telefonice ale Alexandrei Măceșanu a adus-o în văzul lumii. Pe toată lumea au înfuriat răspunsurile polițistului dar pe cele mai multe dintre noi nu ne-au surprins.

21. Justiția redistributivă este un concept fundamental pentru toate ideologiile progresiste radicale și desemnează atingerea dreptății sociale prin redistribuirea resurselor deținute de companii, guverne, persoane private, etc. către cei mulți.

pentru viol, crimă și pedofilie. Apelul a avut un ecou mare fiind în tandem cu alte inițiative civice, petiții pentru introducerea pedepsei cu moartea sau a castrării chimice ce au adunat sute de mii de semnături. Prin puterea sa politică, Dăncilă a arătat alianța sa cu statul represiv chemând să i se alătore toate acele femei din elitele economice, politice și culturale care își pot permite în orice moment să cheme Poliția fără să se aștepte că vor fi umilite, rasializate, infantilizate, dezumanizate. Femei ce aparțin unei clase înstărite și privilegiate pentru care cazuri ca cel al Alexandrei Măceșanu arată niște așa-zise înapoiere și barbarism românești.

Dăncilă devine astfel exponenta unei viziuni carcerale albe și occidentale în care pedepsirea barbarismului local este unul din prerogativele sale. Nu a fost singura însă care a mizat pe disprețul de sine tipice identității românești postsocialiste: în diverse articole de presă și în mediile sociale online, Gheorghe Dincă (abuzatorul lui Măceșanu) a devenit reprezentantul barbarismului unei României rurale, înapoiate, necivilizate. El nu este doar o aberație sau excepție, nu mai reprezintă un monstru criminal. În schimb, conform acestei viziuni coloniale și clasiste, el întruchipează tot ce este mai aberant în societatea românească, ceea ce ne ține în loc de la apartenența europeană, de ceea ce ne este rușine în fața Occidentului civilizată. Răspunsul în fața acestei deviații de la drumul civilizării europene poate fi doar unul foarte violent în care se cere o intervenție instituțională dură.

Acest fir narativ arată forța argumentului aspirațional europeanist: un episod de atroce violență de gen în care Poliția este complice devine un argument pentru toți cei ce se visează parte dintr-o Europă albă și civilizată și pentru care probleme locale țin strict de înapoierea societății românești. În felul acesta și chiar legat de cazul Măceșanu s-a ajuns să se repete în presă și în mediile online mantra *Corupția Ucide!*. Astfel observăm că atât poziționările feministe pro-pedeapsă tip Dăncilă cât și toate cele ce leagă problemele locale de o așa-zisă înapoiere fac parte dintr-o mai largă tendință societală de a chema pentru mai multă supraveghere și pedeapsă în fața problemelor. Și aici mă gândesc în special la

mișcarea anti-coruptione, mișcarea *Rezist*. De la debutul său în 2017, mișcarea *Rezist* a militat pentru o mai intensă supraveghere și pedepsire a faptelor de corupție⁹. Însă corupția nu a fost legată de un sistem economic capitalist ci pusă în seama unor așa-zise mentalități populare ce încurajează șpaga, bacșișul sau mica înțelegere. Obtuză în fața realității că prin această cultură a descurcării și ocolirii legii s-a supraviețuit atâr sărăciei cât și numeroaselor regimuri violente, mișcarea militează pentru întărirea sistemului judiciar - de la supraveghere și judecată până la pedeapsă - afectând largi secțiuni din populație. Justiția bazată pe pedeapsă sau justiția retributivă devine o obsesie ce ar trebui să rezolve toate problemele sociale și economice ale societății locale.

Complicități nedorite: supravegherea

În fața acestor tendințe ce devin hegemonice, trebuie să ne întrebăm: ce poziție tactică să luăm în mișcările sociale de care aparținem, feministe, LGBT, pentru locuire, anti-capitaliste ș.a.m.d. ? Cum ne organizăm mișcările astfel încât să nu alimentăm autoritățile cu argumente pentru creșterea supravegherii? Pentru că tocmai aceasta s-a întâmplat în urma cazului Măceșanu: pe 27 august a trecut OUG 62 care prevede diverse măsuri pentru eficientizarea serviciilor 112. Una dintre aceste măsuri era și introducerea de la 1 ianuarie 2020 a cumpărării cartelor SIM doar cu buletinul. Măsura era motivată în mod direct de eșecul intervenției Poliției în cazul Măceșanu, eșec pus pe seama imposibilității tehnologice de a localiza apelurile. Măsura nu doar încalcă dreptul la viață privată ci și deschide calea folosirii supravegherii populației pentru alte scopuri. Practic, ordonanța ar fi făcut posibil ca nu doar autoritățile cât și companiile de telefonie mobilă să poată supraveghea populația și construi baze de date cu privire la utilizatori pentru diverse alte scopuri. O parte din aceste observații au fost făcute și de Avocatul Poporului, măsura fiind eliminată din OUG 62/2019.

9. Componenta dominantă de dreapta a mișcării *Rezist* a fost amplu analizată. Vezi de exemplu, CrimethInc, 2017. „The Light Revolution’ in Romania. When toppling the government isn’t enough” la crimethinc.com și Colectivul Râvna, 2017, „Statul de drept și clasa muncitoare” la iasromania.wordpress.com.

CHEMĂM SAU NU POLIȚIA? O PROPUNERE DE PRACTICI ȘI PRINCIPII PENTRU JUSTIȚIE TRANSFORMATIVĂ

*Text apărut inițial în volumul **Feminisme**, editată de grupul [b.arta si tranzit.ro/](http://b.arta.si.tranzit.ro/)
Iași și publicată de tranzit.ro/ Iași în noiembrie 2019*

Acest articol este o propunere de principii și practici pentru justiție transformativă pornind de la ultimele dezbateri și evenimente din contextul mișcării feministe din a doua jumătate a anului 2019. Acțiunea de referință a acestora este campania #CadeUnaCădem Toate realizată la sfârșitul lunii iulie ca urmare a tragediilor răpirii, violării și omorării Alexandrei Măceșanu și a dispariției Luizei Melencu, denumite în media în mod expeditiv „cazul Caracal”. Evenimentele din Caracal au adus în prim planul agendei publice violența de gen, ducând la diverse poziționări în spațiul public.

Articulate în jurul întrebării „ce fel de justiție ne dorim?”, poziționările din mișcarea feministă au fost diverse, revelând noi posibilități de alianță sau distanțare între grupuri. Am vorbit pe larg despre acestea în textul „#CadeUnaCădem Toate. Alianțe, complicități și viitorul unei justiții feministe anti-represiune”. Articolul vine în continuarea unei alte propuneri pe care am făcut-o mai devreme: „Poliția Ucide. Apel feminist pentru o solidaritate anti-represiune”. Acolo am formulat o primă poziționare critică față de feminismul pro-pedeapsă, chemând tovarășe și colege din mișcare către consolidarea unui feminism anti-represiune.

Textul de față aduce, pe lângă o critică teoretică a feminismului carceral, o propunere concretă pentru cum ar putea arăta viziunea unei justiții feministe ce nu sprijină pedeapsa sau colaborarea cu Poliția. Practicile ce se regăsesc aici sunt formulate mai ales vizavi de violența interpersonală, cea între persoane ce se află în contexte comune (și mai degrabă se cunosc) și au o aplicabilitate limitată față de violența structurală²⁰. Aceasta din urmă include deprivarea de drepturi

20. Mai multe despre violența interpersonală vezi în “Creative Interventions. Toolkit, A Practical Guide to Stop Interpersonal Violence”, creativeinterventions.org, 2012.

comunitară deja la lucru în mișcările din Europa Centrală și de Est¹⁸. Asemenea practici de organizarea justiției și siguranței comunitare sunt implementate de ani buni în mișcări anarhiste și anti-autoritare regionale. De la protejarea față de forțele de ordine, organizarea anti-supraveghere sau gestionarea violenței dinăuntrul mișcărilor fără recurgerea la denunț și poliție, aceste practici susțin construirea de comunități radicale autonome în care fiecare e responsabil_ă pentru acțiunile sale.

În mișcări radicale occidentale se discută intens despre justiție transformativă¹⁹, un tip de practici înrudite cu cele menționate mai sus. Justiția transformativă propune crearea de siguranță individuală și comunitară printr-un accent pe nevoile părții vătămate și cu scopul schimbării radicale a cauzelor structurale ce au dus la violență. Justiția transformativă vine ca o radicalizare a justiției restaurative, care deseori este impusă de sus în jos, ca în cazul încercării implementării metodelor medierii în România. Prin asumarea unui feminism anti-represiune și anti-carceral asemenea practici pot fi aprofundate, răspândite cu o atenție deosebită la contextul local și nevoile specifice ale mișcărilor noastre. Dincolo de #PolițiaUcide ne rămâne să construim o justiție feministă croită pe nevoile și munca politică a celor mai vulnerabile dintre noi, unde statul represiv nu constituie cel mai important sprijin și unde cauzele violenței capitaliste, rasiste, homofobe și patriarhale sunt adresate direct într-un spirit comunitar și responsabil.

18. Larg răspândite în mediile anarhiste, astfel de practici sunt munca principală pentru unele colective: vezi de exemplu *Spina.noblogs.org* (Polonia).

19. Sunt numeroase resurse online despre justiția transformativă (transformative justice) în limba engleză. Un început bun este textul "Beautiful, Difficult, Powerful: Ending Sexual Assault Through Transformative Justice" de colectivul Chrysalis și „Community Accountability Working Document” de grupul INCITE! Women of Color Against Violence (ambele din SUA).

Cu toate că măsura a căzut deocamdată, vedem cum incidente de violență de gen extremă reprezentate în mass-media ajung să fie instrumentalizate pentru interesele mai largi ale dimensiunii represive ale statului de a supraveghea și disciplina populația. În acest context e crucial să ne întrebăm cât din și în ce mod ceea ce facem poate fi deturnat de interesele elitelor politice, statului represiv sau corporațiilor?

Complicități nedorite: arestarea

Un asemenea episod de deturnare este cel al arestării lui Dani Mocanu. Pe 22 iulie organizația Filia a depus o plângere la CNCD împotriva piesei „Curwa” a lui Dani Mocanu. De o violență explicită, piesa marchează o cultură sexistă muzicală întâlnită în rap, pop și manele. Sperând că piesa va fi dată jos ca urmare a sesizării, Filia a urmărit limitarea expunerii către public la un asemenea limbaj de ură. Câteva zile mai târziu cazul Alexandrei Măceșanu devine știrea de vârf pe toate platformele media. Codificată principal ca o problemă a autorităților locale, cazul era doar marginal considerat ca o manifestare a violenței de gen normalizate. Cu toate acestea, pe 29 iulie apar știri senzaționaliste despre arestarea lui Dani Mocanu: acesta fusese ridicat de mascați de la reședința din Pitești, într-o acțiune pompoasă și violentă, ca urmare a reclamației Filia. Arestarea, scoasă parcă din videoclipurile lui Mocanu a arătat mai mult ca o desfășurare de forțe macho a unei Poliții a cărei imagine a fost terfelită de cazul Măceșanu. Agenții și-au găsit când să facă pe eroii, antagonizând mai mult fanii lui Mocanu și legitimându-i imaginea de băiat rău. Iar faptul că Mocanu este un tip sexist nu schimbă realitatea că trăim într-o lume globală unde bărbații ne-albi sunt hărțuiți, arestați, închiși și uciși cu regularitate de către forțele de ordine ale lumii „civilizate”.

Episodul arată mecanismul prin care violența de gen, atunci când este luată în considerare de către forțele de ordine e mai degrabă instrumentalizată în mod rasist pentru a servi legitimării violenței exercitate asupra bărbaților și comunităților rome. În narațiunea rasistă, umilirea și agresarea femeilor e făcută mai ales de bărbatul rom, ce reprezintă ce este mai periculos în societate.

Chiar dacă în cazul lui Mocanu avem de-a face cu un vocabular și comportament menit să umilească femeile și deci am putea înțelege justetea denunțului, denunțul ca practică justițiară face parte dintr-un repertoriu de dreapta, predominant rasist și clasist. Pe fondul popularizării de către Rezist a ideii că justiția retributivă ne va rezolva toate problemele, s-au intensificat episoadele de denunț spontan operate de către miliții de justițiară de dreapta și extremă dreapta¹⁰. Acțiunile de denunț desfășurate de persoane cum e Cristi Brâncovan sunt bazate pe practici de profilare rasistă și clasistă. Aceste grupuri iau la ochi tocmai bărbații și femeile ce nu se conformează cu ideile lor despre ce înseamnă să fii un cetățean onorabil al orașului, operațiunilor lor ducând la arestări și evacuări.

În aceste condiții, nu putem privi denunțul ca o practică ruptă de contextul specific local contemporan și trebuie să luăm în considerare ce fel de discursuri și practici încurajăm și legitimăm atunci când alegem - chiar dacă doar tactic - să denunțăm și să chemăm poliția. În România lui 2019 sunt profilate fie de către cetățeanul indignat fie de către Poliție în special persoanele ce nu se încadrează

10. Vezi cercetarea făcută de Manuel Mireanu în 2018 despre justițiară de dreapta din Timișoara în textul „Denunțarea indezirabililor: noul civism timișorean” pe *artapolitica.ro*.

pușcărie, mai multă pedeapsă. Chiar și reprimărea decursă pe 10 august 2018 a fost interpretată ca o premieră absolută de la Revoluție, neținându-se cont că Jandarmeria și Poliția ne hărțuiesc, bat și arestează consecvent.

Ca persoane care ieșim la protest și vrem să ne facem vocea auzită împotriva guvernului, vreunei corporații sau primăriei locale, trebuie să ne întrebăm unde ne poziționăm față de brațul represiv al statului: vedem în poliție, în jandarmerie și în tot aparatul de control și supraveghere niște aliați? Poate niște instituții deficitare ce trebuie corectate, reformate? Pe ce ne bazăm credința că o dată reformate poliția, penitenciarele și serviciile de supraveghere își vor face treaba?

#CadeUnaCădemToate ne oferă posibilitatea să continuăm munca politică îndreptată împotriva abuzurilor forțelor de ordine și să afirmăm un ACAB feminist. All Cops Are Bastards nu mai e pur și simplu un slogan de ultrași sau manarhiști oboșiți ci înseamnă că toți polițistii sunt ticăloși și ieri și azi și mereu pentru că, din punct de vedere structural, instituția și aparatul represiv sunt problema. Acesta este și înțelesul pe care îl văd în #PolițiaUcide.

Justiția transformativă și feminismul anti-reprimăre

Manifestul creat în cadrul campaniei #CadeUnaCădemToate¹⁶ este al unui feminism ce pune în discuție capacitatea Poliției de a ne apăra și monopolul legitimității violenței de către stat. Cu accente anti-rasiste și anti-capitaliste, textul a fost circulat în regiune în speranța începerii unei mai ample discuții despre o viziune feministă radicală de stânga anti-reprimăre ancorată în contextul Europei de Est¹⁷.

O asemenea viziune poate porni de la analiza critică a proceselor sociale și economice în postsocialism și ancorată în practici de justiție și responsabilitate

16. Vezi „Cade Una, Cădem Toate! Manifest de solidarizare feministă internațională” pe *feminism-romania.ro*.

17. Vezi republicarea manifestului în engleză „One Falls, We all Fall!” pe platforma de stânga autonomă din Europa de Est, *LeftEast*.

fi adresată în primul rând ca o exploatare a muncii și se poate deschide mai ampla discuție despre cauzele intensificării unor munci precare și vulnerabile în rândul oamenilor din România.

Abordarea normativă din instituțiile europene care vrea să stopeze traficul de persoane este una făcută fără perspectiva organizată a lucrătoarelor sexuale și fără a avea în vedere consecințele grave ce decurg din a avea o legislație care criminalizează munca sexuală. Aceeași abordare nu ține cont de cauzele structurale, economice care produc numerele foarte mari de muncitori exploatați în condiții atroce în societăți periferice și semi-periferice ca cea din România. Implicit, nici nu arată care e legătura dintre umilirea și exploatarea migrantelor din România, capitalismul neo-liberal impus după 1989 și bazele NATO din România - cum este cea de la Deveselu - care au „nevoie” de servicii sexuale.

Astfel, vedem că și în contextul solidarizării și participării la activismul SWC o perspectivă feministă carcerală nu poate funcționa. O viziune pro-pedeapsă care militează pentru eficientizarea sistemului de justiție e în contradicție cu eforturile tipului de activism practicat de SWC. Un feminism carceral poate duce doar către înăsprirea supravegherii și în nici un caz a protejării persoanelor ce fac muncă sexuală. Dimpotrivă, un feminism anti-represiune care pune accentul pe necesitatea organizării înafara sistemului de justiție a statului și care relevă abuzurile aceluiași sistem merge mână în mână cu militarea pentru decriminalizare.

ACAB-ul feminist: de la *Gabori Asasini!* la *Poliția Ucide!*

Din perspectiva unui feminism anti-represiune putem continua să strigăm *Gabori Asasini!* așa cum am făcut-o de multe ori - de la protestele violente din 2012¹⁵ și până la solidaritatea față de familia lui Daniel Dumitrache. De când cu #Rezist însă, lumea a uitat de acest slogan și de ceea ce înseamnă. În schimb, protestele de masă au ajuns să revendice mai multă poliție, mai multă

15. Protestele masive anti-austeritate și anti-guvernamentale din ianuarie-martie 2012 din București au fost reprimite violent de către forțele Jandarmeriei, rezultând în zeci de răniți grav. Violențele au fost foarte puțin acoperite de media iar protestele au obținut demiterea guvernului Emil Boc și organizarea referendumului pentru demiterea președintelui Traian Băsescu.

în portretul cetățeanului alb, civilizată, educat ce știe să performeze genul, sexualitatea și cetățenia în mod corect, normativ. Feminismul intersecțional, cum este teoretizat și practicat de organizația E-Romnja ne arată că experiențele umilirii, exploatării și abuzării nu sunt pur și simplu egale și că dacă trecem printr-o formă de opresiune nu putem ignora celălalte forme. Dimpotrivă, de multe ori ignorarea altor forme de opresiune și acționarea dintr-o perspectivă strict feministă sau strict pro-LGBT poate deveni complice la un discurs și practici rasiste - sau invers.

Complicități nedorite: pedeapsa

La fel cum în mișcările noastre nu putem rămâne „neutre” cu privire la acumularea unor procese opresive la fel trebuie să privim mecanismul justiției retributive în ansamblul său: de la supraveghere la proces și pedeapsă. Am văzut cum cazul Măceșanu a fost manipulat pentru intensificarea supravegherii și pentru legitimarea violenței procesuale. Să ne întrebăm puțin ce se întâmplă la nivelul pedepsei: un mod de a aborda condamnarea și pedeapsa este să ne uităm la situația sistemului carceral din România.

La fel ca în multe alte locuri aflate în periferiile și semi-periferiile lumii, și sistemul carceral în România se află într-o criză prelungită¹¹. Supraaglomerarea de peste 125%, rata foarte mare a mortalității, uzura infrastructurii, subfinanțarea, deficitul de personal și perioada de detenție foarte mare comparativ cu media UE sunt problemele cele mai vizibile ale acestei crize. Sunt însă și aspecte mai puțin discutate în mediile normative ale instituțiilor europene: procentul femeilor încarcerate a crescut din 2005 până astăzi și procentul persoanelor române încarcerate este aproximativ dublu față de procentul pe care îl reprezintă din populație. La violența patriarhală exercitată asupra femeilor și violența rasistă ce țintește persoanele române se adaugă costurile foarte mari pe care încarcerarea cuiva le are asupra familiei și comunității din care face parte, costuri pe care statul nu le adresează în nici un fel. Toate aceste condiții trebuie avute în vedere de fiecare dată când milităm pentru închiderea cuiva, creșterea pedepselor sau extinderea aplicării încarcerării.

Pornind de la experiențele trăite, istoria marginalizată a revoltelor din închisori și proiecte anti-carcerale ca Țuhaus¹² arată condițiile și consecințele încarcerării. Pornind de la asemenea experiențe trăite și având în vedere presiunile capitalismului neo-liberal global pentru privatizarea sistemului închisorilor, putem să ne transformăm feminismul. Noi căi de organizare feministă radicală și anti-represivă se pot deschide când ne punem întrebări ca: ce face închisoarea din femeile închise pentru că s-au apărat de parteneri abuzivi? Cine profită de pe urma mării închisorilor sau a „modernizării” tehnologiilor de supraveghere? Feminismul anti-represiune vede în închisoare problema și în toți și toate cele închise oameni care - dincolo de vinovăție și nevinovăție - sunt supuși la mai multă umilire, violență și dezumanizare.

#CadeUnaCădemToate - dar care TOATE?

CadeUnaCădemToate înseamnă multe lucruri: să ne fim alături când una trece prin violență, să înțelegem structura și sistemul din spatele unor

11. Informațiile din această secțiune sunt preluate din Raportul realizat de Consiliul European în 2018, „Inchisorile din Europa 2005-2015” accesibil la www.wp.unil.ch/space/news.

12. Țuhaus este un proiect amplu de teatru documentar și jurnalism ce investighează condițiile din penitenciare pe baza experiențelor directe ale deținuților, vezi tuba.us.ro.

evenimente violente ce par disperate. Înseamnă și să vezi complicitatea și contribuția considerabilă a poliției la reproducerea violenței de gen. Pentru o parte din noi, a identifica și demasca implicarea poliției în perpetuarea și normalizarea violenței de gen e legat de violența demonstrată de Poliție față de lucrătorii cei mai precari. Scrierea, de către unele dintre noi, sloganului *Poliția Ucide* pe pereții MAI la protestul #CadeUnaCădemToate se lega și de cazul omorării lui Daniel Dumitrache sau de constantele abuzuri ale lucrătoarelor sexuale de către polițiști și jandarmi. Omorârea lui Dumitrache în februarie 2014 în secția de poliție e doar vârful icebergului pentru toată hărțuirea, exploatarea și violența desfășurate de Poliție față de lucrători foarte precari din orașe cum sunt și parcaji. Agenții consideră străzile orașului terenul lor de joacă unde corpurile lucrătorilor celor mai neprotejați de obtuzitatea ideologiei liberale a drepturilor le sunt pur și simplu la îndemână.

Violențele îndreptate către lucrătoarele sexuale - de la jaf la viol și bătăi - au fost documentate de-a lungul timpului¹³. Cu ocazia cazului Măceșanu, s-a redeschis discuția traficului de persoane pe care aparent răpirea atât a Alexandrei Măceșanu cât și a Luizei Melencu a scos-o la iveală. Ancheta publicată în Libertatea¹⁴ ne arată, pe lângă gravitatea situației exploatare a multor femei și fete în industria serviciilor sexuale, că încă avem nevoie să ne calibrăm interpretarea acestor situații. O discuție despre trafic nu ar trebui să aibe loc fără perspectiva chiar a lucrătoarelor sexuale.

Membrele SexWorkCall (SWC), o organizație de lucrătoare sexuale, își concentrează eforturile către decriminalizarea muncii sexuale cu scopul împunțării lucrătoarelor și scăderii abuzurilor la care sunt expuse. În felul acesta, și în cazurile de abuz și violență, inclusiv violența organizată cum e traficearea, persoanele ce află despre acestea pot interveni fără teama că vor fi la rândul lor criminalizate. Astfel, exploatarea persoanelor ce desfășoară munca sexuală poate

13. Vezi nota 6.

14. Vezi ancheta „6 minore din Caracal forțate să facă sex cu români, manageri austrieci și soldați americani” de Maria Andrieș, Delia Marinescu, Alexandra Nistoroiu, Adriana Oprea, Cătălin Tolontan pe libertatea.ro.